

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Solvuntur argumentum desumptum ex inexcusabilitate peccatorum in
die judicij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

§. III.

Ultimum argumentum diluitur.

121. **A**D ultimum argumentum breviter dico quòd si illud rectè concluderet, probaret etiam proscribendam esse scientiam mediam, quia olim eam admittebant Semipelagiani, eaque utebantur ad suos errores defendendos, ut fateatur Suarez Tractatu de Prædest. cap. 5. num. 5. & manifestè colligitur ex Fausto lib. 2. de libero arbitrio cap. 2. ubi ait: *Præscientiam & prædestinationem Dei malè intelligunt astruentes quòd inde humanorum actuum causa nascatur.* Et paulò post subdit. *Generalis itaque præscientia, qua de statu B mundi totius apud Deum manet, de potentia nascitur, sed circa statum hominis, qualitates, & species præscendi, de humani actus inspectione mutatur.* Et infra ait: *Magis de origine voluntatis humana, genus præscientie divina derivari, quam opera ac voluntates hominum, de nutu & impulsu Providentia celestis incipere.* Et tandem cap. sequenti sic concludit, *NISI PRÆSCIENTIA EXPLORAVERIT, PRÆDESTINATIO NIHIL DECERNIT.* Si ergo à Scholis Catholicorum decreta ex se efficacia, & consensum nostræ voluntatis antecedentia, relegari debent, quia in libris Calvini continentur: debent etiam, eadem ratione, à Catholicis proscribi, ac de medio tolli scientia media, & decreta prævisionem futuri consensù præsupponentia, quia ea similiter docentur à Fausto, Semipelagianorum Antesignano, in libris de libero arbitrio, quos (ut supra retulimus ex Baronio) Hormisda Papa, tanquam hæreticos, & Pelagianam doctrinam continentes, damnavit. Hoc ergo Adversariorum telum, vel irritum est acinane, vel eo pariter vulneratur scientia media. De quo plura diximus in Apologia Thomistarum, Tractatu de scientia Dei inserta, ubi etiam varia doctrinæ Thomisticæ & Calvinianæ discrimina exposuimus, & omnia quæ P. Annatus in libro de scientia media disp. 4. cap. ultimo, tum ex Catholicorum, tum ex Hæreticorum testimonio, post Theophilum Raynaudum, nobis objicit, perspicuè solvimus, & profus diluimus; ibique etiam clarè ostendimus, objectionem illam Adversariorum, merito *frigidam* appellari; cum nemo, nisi omnino bardus & stolidus, tam clara & aperta Doctrinæ Thomisticæ & Calvinianæ discrimina quæ ibi expendimus, percipere facile non valeat. Unde de hoc argumento nihil hinc superest dicendum.

Solum referemus quòd ait Magister Lorca, Generalis Ordinis Cisterciensis, & in Academia Complutensi Primarius, disp. 21. de gratia, conclus. 1. nempe *Nimis excedere eos qui in superabili contentione defendunt, physicam promotionem quam docent Thomistæ, auferre libertatem, & sententiam que illam asserit, nihil aut parùm à Calvinio differre: cum enim evidens sit esse D. THOMÆ DOCTRINAM, & plurimum ex antiquis Scholasticis, nullà ratione timendum est aliquid ei inesse periculi, sed potius credendum est esse fidei Catholicae consonam. Et his censuris uti, NEC PIE, NEC PRUDENTER FIT,*

Addam etiam quæ scribit Baronius ad annum 409. Tomo 6. paginà 943. Recentiores illos prudenter admonens & corrigens: *Videant* (inquit) *quanto periculo quidam ex Recentioribus se exponunt, dum in Novatores insurgunt, ut eos consu-*

Tom. I.

Atem, à S. Augustini sententia de prædestinatione recedunt, cum alioquin arma non desint, quibus hæretici prostigentur.

ARTICVLVS VI.

Alia argumenta solvuntur.

ALia solent ab Adversarijs proponi argumenta, tum ex autoritate Scripturæ & SS. Patrum, tum ex ratione, quæ hinc breviter referemus ac diluemus, ut isto Theologiæ Thomisticæ Clypeo, omnia ipsorum tela facile propelli ac irritari, imò & in eos retorqueri possint.

§. I.

Solvitur argumentum desumptum ex inexcusabilitate peccatorum in die iudicij.

HOC argumentum plurimum extollunt & magnificant quidam Recentiores, illudque sub his terminis proponunt. Scriptura & SS. Patres dicunt, omni excusatione caritatos improbos in die iudicij: quia quancumque prætexant occasionem sui lapsus, & quodcumque allegent sibi fuisse impedimentum ad bene operandum, poterunt eis opponi alij, qui in eodem fuerint cum illis statu antecedenti, & tamen rectè egerint: Sed hoc non potest verificari, si divinum decretum sit ex se efficax, & prædeterminans voluntatem ad operandum: Ergo tale decretum rejciendum est. Minor probatur: Deus in die iudicij non poterit opponere improbis & peccatoribus aliquos viros bonos & justos, qui caruerint decreto efficaci & prædeterminatione physica, & tamen rectè fuerint operati; cum tale decretum, & prædeterminatione ex illo promanans, sint omnino necessaria ad bene operandum, & aliqua applicatio liberi arbitrij, prærequisita ad agendum, ac proinde pertinens ad statum antecedentem potentia libera: Ergo in nostra sententia impossibile est quòd Deus opponat in die iudicij malis Angelis, aut hominibus perversis, aliquem, vel aliquos, qui fuerint in eodem statu antecedenti cum illis, & tamen rectè operati sint.

122. Confirmant hoc argumentum, & dicunt ex doctrina Thomistarum sequi, vanas reddi exprobrationes, quibus Deus in sacris litteris exprobrat vineæ suæ (id est populo Israëlito, vel animæ fidei) quòd uvas non ferat, sed spinas, aut labruscas, hoc est quòd non faciat fructus bonorum operum, sed opera mala & perversa, ut habetur Isaiæ 5. Sequela probatur: Ut justa sit exprobratio, debuit esse talis cultura vineæ, per quæ fructum reipsa ferret, & non solum per quam possit producere fructus: Sed si tali vineæ desit aliud prærequisitum ad operandum, applicatio scilicet potentia, quæ est à decreto efficaci, non habet re verà sufficientem culturam, per quam fructum reipsa ferat: Ergo immeritò Deus illi exprobraret, quòd non faceret uvas, sed labruscas, & imprudenter ab illa expectaret fructus bonorum operum.

Hoc explicant & confirmant exemplo agricolæ, qui si ultimam manum non adhiberet vineæ suæ, & illi denegaret aliquam culturam omnino necessariam ut faceret fructus, immeritò conquereretur de tali vinea, eò quòd non ferret uvas, sed spinas aut labruscas. Sicut etiam immeritò quis exprobraret homini constituto in tenebris, & non habenti copiam luminis, quòd non videret, licet

M M m iij

oculos habeat integros & sanos : quia si lumen ei deest, non plus jure expectari potest ab homine oculato quod videat, quam ab homine caeco.

124. Ad objectionem in primis dico cum Augustino Epistola 105. ad Sixtum, illam omnes vires suas perdere in parvulis qui sine baptismo decesserunt : illis enim Deus non poterit opponere in die iudicij aliquos, vel aliquem ex prædestinatis, qui sine baptismo in re vel in voto, fuerit iustificatus, & salvatus.

125. Secundò dico, illud argumentum non solum militare contra decretum prædeterminans & ex se efficax, quod admittunt Thomistæ; sed etiam contra gratiam congruam, quam docent Suarez, Vazquez, & alij Recentiores, ut evidenter constabit illud proponendo sub eadem forma & serie verborum, sub qua ab Authore proponitur. Scriptura & SS. Patres dicunt omni excusatione carituros improbos in die iudicij: quia quaecumque prætexant occasionem sui lapsus, poterunt eis alij opponi qui in eodem fuerint statu antecedenti, & tamen rectè egerint. Sed hoc non potest verificari in sententia Suaris, & aliorum qui admittunt gratiam congruam: Ergo &c. Minor probatur: Gratia congrua pertinet ad statum antecedentem potentia liberæ, & est necessariò requisita in quocumque homine vel Angelo, ad bene operandum; ita ut illà sublatà, implicet contradictionem quod de facto operetur, ut ejus defensores docent: Ergo Deus in die iudicij neminem poterit opponere ex tota multitudine bonorum Angelorum, vel hominum, qui sine tali gratia congrua rectè operatus fuerit.

126. Ad quòd, ille cui deest gratia congrua, non minus carere videtur auxilio sufficienti, quàm ille cui denegatur gratia de se efficax & physicè prædeterminans, ut expressè docet P. Martinonus in Anti-Jansenio disp. 27. sect. 3. num. 25. ubi variis argumentis gratiam congruam Suaris & Vazquis, aliorumque Theologorum Societatis confutans, istud tertio loco subjicit: *Tertio, si tanta motio & excitatio necessaria est moraliter ad conversionem: ergo qui minorem recipiunt, non habent auxilium moraliter sufficiens; atque ita quotquot non convertuntur, carent auxilio sufficienti moraliter ad conversionem, estque illis moraliter impossibile ut convertantur. Unde huiusmodi querimonia & exprobratio metaphysica esset, non moralis & rationalis, quod absit. Quid est quod debui ultra facere vinea mea & non feci? Isaiâ 5. Possent enim Judei merito respondere: debebas nobis dare auxilium moraliter sufficiens, non autem tale cum quo fuit moraliter impossibile converti, & quo preventus nemo converteretur. Quomodo expectasti uvas ab iis quibus impossibile moraliter fuit non ferre labruscas? Et infra num. 28. ait sententiam quæ docet gratiam congruam incidere in utrumque inconveniens quod obijcit Thomistis, & inducere gratiam necessitantem, ac excludere sufficientem. Quod de moralis insufficiencia (inquit) manifestissimum est, quia cum tali gratia sola, est moraliter impossibile bene operari. Dicitur enim esse moraliter impossibile, quod ad id difficile est, ut nemo illud faciat: quare sicut prior sententia (quæ docet gratiam physicè prædeterminantem) negat evidenter dari auxilium physicè sufficiens: ita hæc (quæ admittit gratiam congruam) negat evidenter dari sufficiens moraliter. Quorum utrumque alienum esse mihi videtur à sincera Dei voluntate salvandi omnes homines, minimèque consen-*

A *tire cum supra dictis Scriptura protestationibus. Quid ultra debui facere vinea mea & non feci? An quia expectavi ut faceret uvas & fecit labruscas? Isaiâ 5. Nunquid enim responderi jure posset agricola, aut domino vinea, qui sic loqueretur: Frustra expectasti ut faceret uvas, adhibita tantum eà cultura, cum qua neque unquam ulla alia vinea ab orbe condito fructum tulit, neque physicè aut moraliter possibile erat ut ferret, & debebas aliquid ultra facere, ut prudenter & rationabiliter fructum ab illa sperares?*

Et certè si agricola prævideret quòd si planteret vineam in aliquo loco sterili & infecundo, nullos unquam fructus produceret; sed spinas tantum & tribulos germinaret; illi immeritò postea exprobraret quòd non faceret uvas, sed spinas, & insipienter omnino ab illa fructus expectaret. Ita cum in sententia Suaris, Vazquis, & aliorum Recentiorum, Deus multis denegat gratiam congruam, eosque ponat in occasionibus illis & circumstantiis in quibus prævidit per scientiam mediam nullatenus operaturos, frustra de illis videtur conquiri, eisque exprobrare quòd non convertantur, & ferant fructus bonorum operum; poterunt enim respondere, quare nobis denegasti gratiam congruam, & nos collocasti in iis occasionibus & circumstantiis, in quibus prævideras nos minimè operaturos, & in quibus moraliter impossibile erat nos operari & ferre fructum bonorum operum?

C Ex his constat difficultatem propositam esse nobis & Adversariis communem. Præsertim cum omnes Theologi Societatis Jesu, ex præscripto seu decreto Claudij Aquavivæ, ejusdem Societatis Generalis, gratiam congruam docere teneantur, ut testantur Tannerus 1. 2. ad quæst. 109. & Paulus Leonardus in libro de scientia media, ubi asserunt decretum illud fuisse sub his verbis conceptum & editum: *Nostri impossibile omnino doceant inter eam gratiam quæ effectum reipsa habet, atque efficax dicitur. & eam quam sufficientem nominant, non tantum discrimen esse in actu secundo, quia una ex usu liberi arbitrij, etiam cooperantem gratiam habentis, effectum sortiatur, altera non item; sed in ipso actu primo, ita quòd posità scientià conditionalium, ex efficaci Dei proposito atque intentione efficiendi certissimè in nobis boni, de industria ipse ea media secligat, atque eo modo & tempore conferat, quo videt effectum infallibiliter habiturum, aliis usus, si hæc similiter prævidisset: quare sempe moraliter & in ratione beneficij plus aliquid in efficaci quam in sufficienti gratia, ETIAM IN ACTU PRIMO, contineri; atque hæc ratione efficere Deum ut reipsa faciamus, non verò ex eo tantum quòd dat gratiam quæ facere possimus. Datum Roma die 14. Decembris anni 1613.*

E Tertio dico, illud idem argumentum quod nobis opponunt Adversarij, fuisse olim D. Augustino à Pelagianis propositum, & ab ipso solum & contritum. Nam Monachi Adrumentini sub Valentino Abbate, contendebant quòd si gratia efficax esset necessaria ad agendum, tolleretur correctionis necessitas, & Peccatorum inexcusabilitas; & dicebant neminem esse corripendum si Dei præcepta non facit, sed pro illo ut faciat tantummodo orandum, ut refert D. Augustinus lib. 1. Retract. cap. 67. Unde sic isti Monachi argumentabantur. Si ad servanda præcepta necessarium est auxilium efficax, Si ad obediendum necessarium est quòd Deus det homini obedienciam,

Si ad perseverandum necessarium est donum perseverantia, sine quo nullus unquam perseveravit: sequitur quod non sint corripiendi homines, & quod illis non debeat imputari ad culpam, cum præcepta non servant, aut non perseverant usque in finem: quia Deus pro suo beneplacito, quibusdam tribuit hæc dona, aliis vero non tribuit, neque est in eorum potestate illa obtinere. Sed audiamus eos apud Augustinum de corrept. & gratia cap. 4. obmurmurantes, ac dicentes: *Recte autem corripere, si eam (scilicet gratiam) meâ culpâ non haberem: hoc est si eam possem mihi dare vel sumere ipse, nec facerem; vel si dante illo accipere noluissem. Cum ergo & ipsa voluntas à Domino præparetur, cur me corripis quia vides me ejus præcepta nolle, & non potius ipsum rogas ut in me operetur & velle?* Et iterum cap. 6. *Hanc charitatem (inquunt) non accepimus: quid itaque corripimus, quasi nos eam nobis dare possimus, & nostro arbitrio habere nolimus?*

129. Ut hanc difficultatem solveret magnus gratiæ defensor Augustinus, scripsit Epistolam 46. & 47. ad illos Monachos instruendos, & duos etiam libros composuit: unum de gratia & libero arbitrio, & alterum de correptione & gratia, in quibus ostendit primò, non tolli, sed juvari, & perfici liberum arbitrium per gratiam Dei, quia gratia causat in nobis *liberrimam, fortissimam, & invictissimam voluntatem; & voluntas non libertate consequitur gratiam, sed gratiâ libertatem*, ut habetur cap. 8. de corrept. & gratia. Secundò, ratione necessitatis gratiæ non tolli correctionis necessitatem: quia eâ utitur Deus tanquam medio extrinsecus adhibito, & exteriori juvante, dum gratia intus in corde hominis operatur, & ejus voluntatem immutat. Ex quibus constat, hoc etiam argumentum, quod adeò extollunt & magnificant Recentiores, non esse novum, sed perantiquum, & ex veteri Pelagianorum officina desumptum. His præsuppositis.

130. Respondeo directè ad argumentum, quod ad hoc ut reprobi sint inexcusabiles in die judicij, satis est quod Deus possit illis opponere alios, tum ex Angelis, tum ex hominibus, quibus fuerunt æquales in auxiliis sufficientibus, & qui vel nulla vel minora præbuerunt impedimenta auxiliis efficacibus. Ratio est, quia ut aliquis possit justè corripì & increpari exemplo alterius, sufficit quod æqualiter possit ac ille, & tamen æqualia non præbet: ille autem qui est æqualis alteri in auxiliis sufficientibus, quamvis sit inæqualis in efficacibus, æqualiter potest: quia auxilia efficacia non dant posse agere, neque præbent virtutem aut complementum potentia, sed tantùm actualitatem & applicationem illius (ut suppono ex Tractatu de Auxiliis) & aliunde peccatores quando transgrediuntur præcepta, tali actualitate & applicatione non carent, nisi quia per culpam mortalem aut venialem, ei ponunt vel posuerunt impedimentum. Unde

131. Respondeo ad confirmationem, Deum meritò exprobrare vineæ suæ, quod non ferat uvas, sed spinas, & animæ fidei, quod non faciat fructus bonorum operum; quia licet aliæ vineæ desit aliqua cultura necessaria ad producendos fructus, & animæ aliquod auxilium prius naturâ requisitum ad operandum; ille tamen defectus & carentia provenit ex culpa ipsius hominis, qui per propriam malitiam, vel negligentiam, divinæ gratiæ præbuit obicem. Ita expressè docet D. Thomas 3. contra Gentes cap. 159. ubi sibi opponit idem

A omnino argumentum quod nobis obijciunt Adversarij, & eodem modo illud resolvit, quo à nobis solutum est. Sic enim habet: *Cum aliquis non possit sine auxilio divina gratiæ habere ea quæ sunt necessaria ad tendendum in ultimum finem, sicut est spes, dilectio, & perseverantia: potest alicui videri quod non sit homini imputandum, si predictis careat: præcipuè cum auxilium gratiæ mereri non possit, nec ad Deum converri; nisi Deus eum converterat, nulli enim imputatur quod ab alio dependet. Quod si concedatur, plura inconvenientia consequi manifestum est: sequitur enim quod ille qui fidem non habet, nec spem, nec dilectionem Dei, nec perseverantiam in bono, non est penâ dignus.*

B Ecce ipsummet Adversariorum argumentum, cui sic respondet. *Ad hujus dubitationis solutionem considerandum est, quod licet aliquis per motum liberi arbitrij divinam gratiam nec promereri nec advocare possit, potest tamen seipsum impedire ne eam recipiat: dicitur enim de quibusdam Job 21. Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus. Et Job. 24. Ipsi fuerunt rebelles lumini. Et cum hoc sit in potestate liberi arbitrij impedire divina gratiæ receptionem, non immeritò imputatur ei qui impedimentum præstat gratiæ receptioni: Deus enim, quantum est ex se, paratus est omnibus gratiam dare, vult enim omnes homines salvos fieri, sed illi soli gratiâ privantur, qui in seipsis gratiæ impedimentum præstant. Sicut Sole mundum illuminante, in culpam imputaretur ei qui oculos claudit, licet videre non possit, nisi lumine Solis preveniatur.*

C Idem docet exponens illa verba Joannis: *Nemo venit ad me, nisi Pater qui misit me traxerit eum.* Dicit enim, quod *Sicut grave per naturam non potest sursum ferri, nisi trahatur ab alio: ita cor humanum ex se ad inferiora tendens, non potest sursum elevari, nisi trahatur per gratiam. Si vero non elevetur, non est defectus ex parte trahentis, qui, quantum est de se, nulli deficit, sed est propter impedimentum ejus qui non trahitur.* Et 2. 2. quæst. 2. art. 5. ad 1. *Auxilium gratiæ (inquirit) quibuscumque divinius datur, misericorditer datur: quibus autem non datur, ex justitia non datur, in penam præcedentis peccati, & saltem originalis, ut habet Augustinus lib. de corrept. & gratia cap. 5. & 6.*

D Ex his ergo constat, quod secundum doctrinam D. Thomæ imputatur homini quando non operatur, etiam si non habeat tunc auxilium efficax, quia non habere est ex impedimento quod voluntariè apponit, reddendo se illo indignum, & se disponendo ad ejus denegationem, per culpam mortalem, aut venialem. Unde patet responsio ad exemplum allatum de vinea cui deesset ultima cultura, & de homine in tenebris constituto: dicendum enim est, quod si agricola dedisset vineæ omnes primas culturas, & esset paratus dare illi ultimam, & vinea illam recufaret, ac illi poneret impedimentum, meritò posset illi exprobrare, si postea non faceret uvas, sed labruscas. Sicut etiam jure exprobraretur homini constituto in tenebris, quod non videat, si quis ipsi lumen offerret, & vellet aperire fenestras, ille tamen impediret.

§. II.

Varia instantia proponuntur & solvuntur.

C Contra hanc responsonem & doctrinam 134. ex S. Thoma & aliis SS. Patribus infra